

ION COCORA

„Privitor ca la teatru”, (III)

Iată, a apărut cel de-al treilea volum de note referitoare la literatura dramatică și la spectacolul de teatru, semnat de Ion Cocora, serie care însumează o mie de pagini.*) Spectator pasionat, autorul notează conștiincios impresii și gânduri despre tot ceea ce vede și simte, se întreabă cu neliniște care va fi destinul unui dramaturg, al unui regizor, al unor direcții în teatrul românesc. Impresiile se suprapun, revine asupra unor afirmații, se justifică, argumentează, emite ipoteze, se completează, face trimiteri la alte lucrări, la alți autori, la alte spectacole, comparând valori, pledind cu ardore, neobosit, încercând să se convingă pe sine și pe alții.

Efortul de sistematizare a materialului este vădit, după cum vădită este și dificultatea de a așeza o ordine în noianul de idei — fie că se referă la diversele moduri de expresie teatrală aplicate aceleiași opere, la ipostazele scenice în care este tratat un autor sau la fluctuațiile — inerente — în care se exprimă un regizor în evoluția sau involuția carierei sale. Așa se face că notațiile se referă la un autor și la câteva dintre piesele acestuia, la un regizor căruia îi urmărește concepția artistică în timp, la spectacole luate la întâmplare și la debuturi mai mult sau mai puțin semnificative, la curente și direcții, la problemele actorului, ale teatrului pentru copii, ale experimentului teatral, ale redescoperirii unor autori și unor texte uitate. Onest, autorul își intitulează, cu modestie, principalul capitol al cărții, „Fișe pentru un dicționar al dramaturgilor români contemporani”, grupind piesele *Mielul turbat*, *Opinia publică și Interesul general* de Aurel Baranga; *Autobiografie*, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu; *Cittitorul de contor* și *Ordinatorul* de Paul Everac; *Răceala*, *A treia țepă* și *Pluta Meduzei* de Marin Sorescu; *Scene din viața unui bădăran* și *Iluzia optică* de Dumitru Solomon; *Noaptea cabotinelor și Sperața nu moare în zori* de Romulus Guga; *Cuibul și Concurs de șmusețe* de Tudor Popescu, mai

*) Ion Cocora, *Privitor ca la teatru*, III, Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 1982.

copios fiind reprezentat D. R. Popescu — cu *Rugăciune pentru un disc-jockey*, *Muntele*. *Cuiul sau iepurii*, *Acești ingeri triști* și *Mormintul călărețului avar*, încercând să ne înfățișeze o panoramă concludentă și optimistă asupra stadiului în care se află creația dramatică a zilelor noastre. Acest tablou este completat cu următorul capitol, „Un autor, o piesă”, în care apar autori ca Theodor Mănescu, Ecaterina Oproiu, Titus Popovici, Ion Băieșu, Kocsis István, Dan Tărchilă, Alexandru Voitin, Viorel Cacoveanu, Huszár Sandor, Szabó Lajos, Angela Bocancea, Valentin Munteanu, (la care se adaugă trei debutanți, Constantin Cubleșan, Mircea Micu și Mircea Săndulescu), cu virtuțile și limitele fiecăruia, cu strădania de a descoperi ce este semnificativ și important în fiecare piesă.

Clujean, Cocora nu-și circumscrie zona de interes doar la teatrele din orașul său de reședință sau din orașele mai apropiate, ca Tirgu Mureș, Turda, Oradea, Arad, Baia Mare sau Satu Mare, el aleargă de la Galați la Brașov, de la Piatra Neamț la Timișoara, de la Birlad la Petroșani, de la Bacău la Sibiu, poposind, ori de câte ori are prilejul, și în Capitală.

Analizând un text dramatic, de pildă al lui Baranga, el se referă la Caragiale, la Maiakovski; pentru *Cittitorul de contor* aduce argumente și din alte piese ale lui Everac, precum *Un fluture pe lampă*; discutând piesele lui D. R. Popescu, trece în revistă întreaga creație literară a acestuia, dar îi amintește și pe Mrožek, pe Anton Holban, pe Eminescu sau pe Sadoveanu. Un spectacol de la Teatrul „Nottara” este comparat cu acelea ale teatrelor din Timișoara, Iași sau Tirgu Mureș, cu aceeași piesă, unul de la Naționalul clujean cu unul de la Giulești, sau unul de la Sibiu cu unul de la Piatra Neamț etc. Vorbind despre câteva spectacole ale regizorului Aureliu Manea, I. Cocora se referă și la alte spectacole mai vechi sau mai noi ale aceluiași regizor, la alți regizori români sau de peste hotare, cu aceeași piesă sau cu altele. Această „supraargumentare” a afirmațiilor este permanentă, dar entuziasmul îl face să fie, uneori, subiectiv. Cum însă autorul însuși ne mărturisește „...consider că e cinstit să recunosc că relația mea cu teatrul (spectacolul) iese, într-o măsură, din așa-zisul perimetru al criticii. Uneori se întâmplă ca starea de bucurie pe care mi-o provoacă un spectacol sau altul să fie atât de puternică încât anulează orice încercare de reflecție”, să-i acceptăm subiectivismul, în măsura în care nu-l umbrește judecata de valoare, și să-i apreciem entuziasmul și dragostea pentru teatru, mărturisită și în această carte, care se citește cu plăcere și cu real folos.

Mihai CRIȘAN